

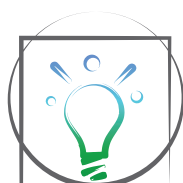
USAID
OD AMERIČKOG NARODA

Save the Children

AKREDITACIJA STUDIJSKIH PROGRAMA

U KONTEKSTU IMPLEMENTACIJE
STANDARDA ZANIMANJA/KVALIFIKACIJE
NASTAVNIKA U STUDIJSKE PROGRAME
NASTAVNIČKOG SMJERA

OBRAZOVANJE U AKCIJI
EDUCATION IN ACTION

Projekt opšteg obrazovanja u Bosni i Hercegovini (TABLA) započeo je 24. septembra 2019. i trajat će do 23. septembra 2023. godine. TABLA ima za cilj unaprijediti sposobnosti kritičkog razmišljanja učenika te ostvariti poboljšanje njihovog akademskog uspjeha u egzaktnim naukama.

Kako bi pripremili učenike i nastavnike za izazove 21. stoljeća, Save the Children (SC), u partnerstvu sa Fondacijom Obrazovanje u akciji (FEiA), Zavodom Republike Slovenije za Šolstvo (ZRSŠ) i Mrežom za izgradnju mira (MzIM), koristit će sveobuhvatan i inovativan pristup poboljšanju ishoda učenja u predmetima egzaktnih nauka, tehnologije, inženjerstva, umjetnosti i matematike (STEAM) kroz izgradnju kapaciteta nastavnika, unaprjeđenje standarda za inicijalno obrazovanje i stručno usavršavanje nastavnika, poboljšanje okruženja za učenje i podsticanje reformskog dijaloga i zagovaranja, u svrhu povećanja efikasnosti obrazovnog sistema u Bosni i Hercegovini (BiH). Tokom pandemije COVID-19, projekat je pružio podršku nastavnicima da koriste online i kombinovano (kombinacija online i rada u učionici) učenje te omogućio aktivnosti usmjerene ka očuvanju mentalnog zdravlja i psihosocijalne podrške (MHPSS). Osim toga, TABLA će osigurati da učenici i nastavnici kojima su najpotrebniji računari, hardver i pristup internetu posjeduju ove osnovne alate za podučavanje i učenje.

Aktivnosti projekta TABLA će biti usmjerene na vlasti na državnom nivou, te kantonalna ministarstva obrazovanja (MO) i pedagoške institucije u tri geografska područja, a to su Kanton Sarajevo (KS) i Hercegovačko-neretvanski kanton (HNK) u Federaciji BiH (FBiH) te Republika Srpska (RS), a u kontekstu jačanja kapaciteta i podršku u provođenju reformi obrazovanja.

Reforme u obrazovanju koje podržava TABLA projekat imaju za cilj transformisati inicijalno obrazovanje i stručno usavršavanje nastavnika kroz integraciju STEAM-a, PPDM-a (pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičko obrazovanje) i zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa (ZJNPP) zasnovanog na ishodima učenja. Aktivnosti TABLA projekta su posvećene jačanju sposobnosti edukatora da podstiču učenike na **4K** (kritičko razmišljanje, kreativnost, komunikacija i kolaboracija/saradnja) i primjenu **STEAM** znanja i vještina kako bi dosegli svoj puni potencijal i pozitivno uticali na društveni i ekonomski razvoj zemlje.

Sve četiri komponente TABLA projekta provode se u saradnji sa obrazovnim vlastima Kantona Sarajevo, Hercegovačko-neretvanskog kantona i Republike Srpske, a uključuju:

- 1. Inicijalno obrazovanje nastavnika:** TABLA pruža podršku odabranim nastavničkim fakultetima kako bi povećali standarde u inicijalnom obrazovanju nastavnika i uključili vještine kritičkog razmišljanja i primijenjenih znanja u STEAM predmetima.
- 2. Stručno usavršavanje nastavnika:** TABLA pruža podršku ministarstvima obrazovanja u Kantonu Sarajevo, Hercegovačko-neretvanskom kantonu i Republici Srpskoj da institucionaliziraju visokokvalitetno stručno usavršavanje i profesionalni razvoj nastavnika u okviru svojih obrazovnih sistema.
- 3. Stvaranje stimulativnog okruženja za učenje i rad:** TABLA poboljšava okruženje za učenje u odabranim školama pružajući fizičke alate i opremu neophodnu za primijenjeno učenje u STEAM predmetima.
- 4. Poticanje dijaloga o reformama u obrazovanju:** TABLA promovira dijalog o reformama obrazovanja sa relevantnim interesnim stranama kao odgovor na rezultate Bosne i Hercegovine u Programu za međunarodno ocjenjivanje učenika (PISA) iz 2018., svjetskoj studiji o učeničkim postignućima iz matematike, prirodnih nauka i čitanja, te međunarodnog istraživanja Trendova u znanju matematike i prirodnih nauka (TIMSS) iz 2019, pokazatelju međunarodnih trendova u matematici i naučnim dostignućima.

Save the Children vjeruje da svako dijete zaslužuje budućnost. U zemljama sjeverozapadnog Balkana radimo svaki dan kako bismo za djecu osigurali zdrav početak života, priliku za učenje i zaštitu od nasilja. Kada se pojave krize i kada su djeca najranjivija, mi smo uvijek među prvima koji dođu pomoći i među posljednjima koji odlaze. Mi osiguravamo da se odgovori na specifične potrebe djece i da se njihov glas čuje. Postižemo dugotrajne rezultate za milione djece, uključujući onu djecu do koje je najteže doći. Dajemo sve od sebe za djecu – svaki dan i u vrijeme kriza – transformišući njihove živote i budućnost koja je pred nama.

© Save the Children 2022

Izdavač:

Save the Children

Projekat:

Projekt opšteg obrazovanja (TABLA)

Voditeljica projekta:

Jill Jarvi

Autori:

Prof. dr. Emeritus Lamija Tanović

Prof. dr. Dragan Matić

Prof. dr. Emina Dedić Bukvić

Prof. dr. Alma Pobrić

Doc. dr. Amela Medar

Prof. dr. Luciana Boban

Mr. Sci. Mirela Šuman

Doc. dr. Ines Nuić

Priredivači:

Prof. dr. Emeritus Lamija Tanović

Fatima Smajlović

Samir Arnautović

Lektura:

Indira Buljubašić

Dizajn naslovnice:

Ferida Abdagić

Dizajn i tehnička priprema:

ART&ART by MPD

Štampa

Amos Graf

Ova publikacija je omogućena uz velikodušnu podršku američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj ove publikacije je odgovornost Save the Children i ne odražava nužno stavove USAID-a ili vlade Sjedinjenih Američkih Država.

Ova publikacija je nastala u sklopu Projekta opšteg obrazovanja (TABLA), podržanog od strane USAID-a koji implementira Save the Children u partnerstvu sa Fondacijom Obrazovanje u akciji (FEiA).

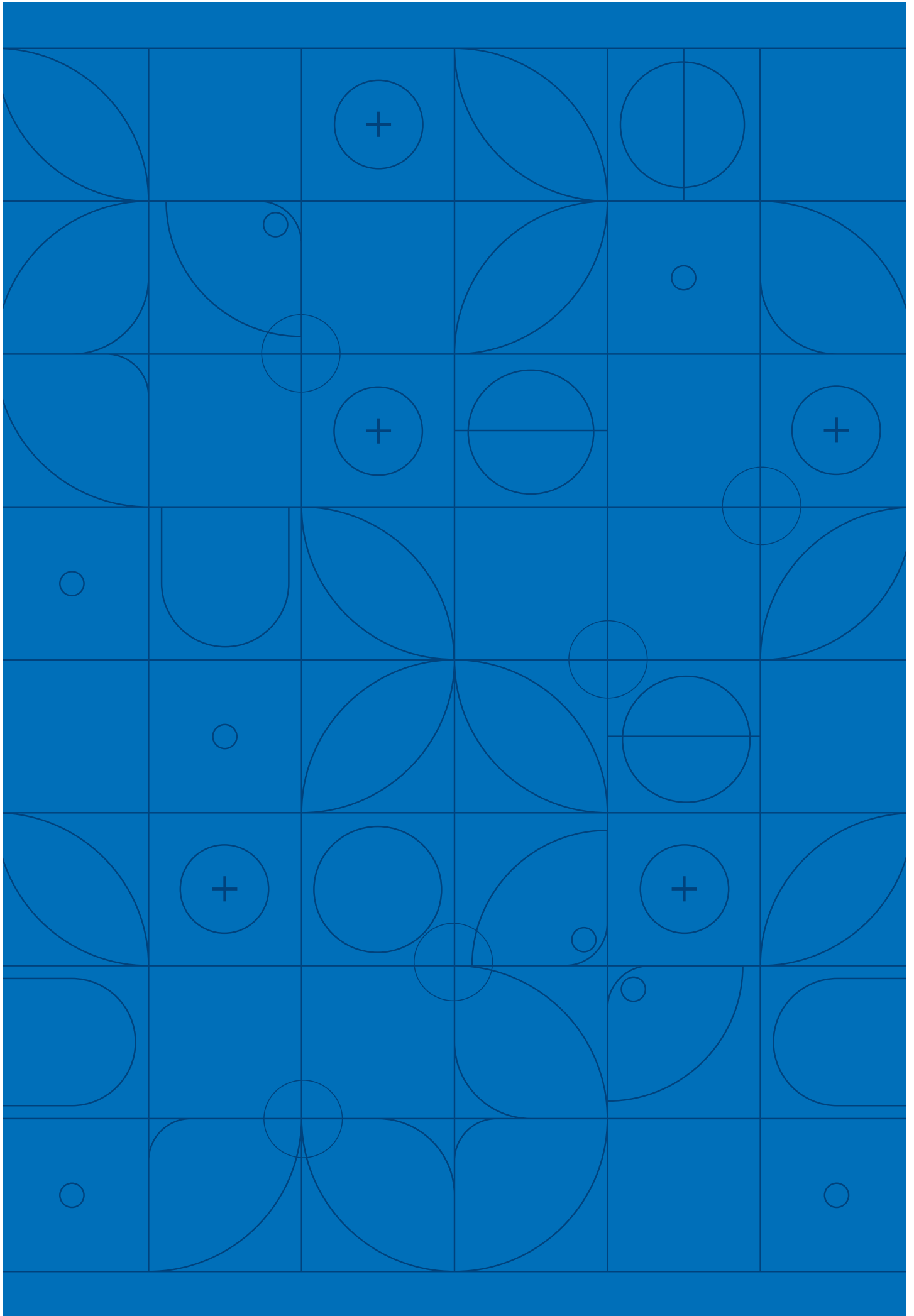
Sva prava su zadržana. Sadržaj ove publikacije se može slobodno koristiti ili kopirati u nekomercijalne svrhe, uz obavezno navođenje izvora.

ISBN 978-9926-462-37-6

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH pod ID brojem 47561478

SADRŽAJ

7	UVOD
8	I. OSIGURANJE KVALITETA I PROCES AKREDITACIJE U EVROPSKOM PROSTORU VISOKOG OBRAZOVANJA
9	2. PROCES AKREDITACIJE U BIH
10	2.1. Akreditacija studijskih programa u BiH
11	3. IMPLEMENTACIJA STANDARDA ZANIMANJA/KVALIFIKACIJE NASTAVNIKA U KONTEKSTU PROCESA AKREDITACIJE STUDIJSKIH PROGRAMA
13	ZAKLJUČAK

UVOD

Implementiranje standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika u studijske programe nastavničkog smjera ima više benefita, kako za sam studijski program (odnosno visokoškolsku ustanovu), tako i za studente, ali i za zajednicu.

Od benefita vezanih za studijske programe ističe se ispunjavanje kriterija za akreditaciju, što je zakonska obaveza svih studijskih programa i preduslov za njihov dalji rad i razvoj.

Budući da je jedan od kriterija za akreditaciju povezanost sa standardom zanimanja/kvalifikacije, povezivanje procesa akreditacije i procesa implementiranja standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika u studijske programe nastavničkog smjera može se sagledati iz dvije perspektive:

1. implementiranje standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika u studijske programe nastavničkog smjera kao preduslov ispunjavanja kriterija za akreditaciju studijskih programa,
2. proces akreditacije studijskih programa kao instrument za implementiranje standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika u studijske programe nastavničkog smjera.

Obje perspektive podrazumijevaju informiranje svih aktera o oba procesa, te osvještavanje njihove važnosti i međusobne povezanosti

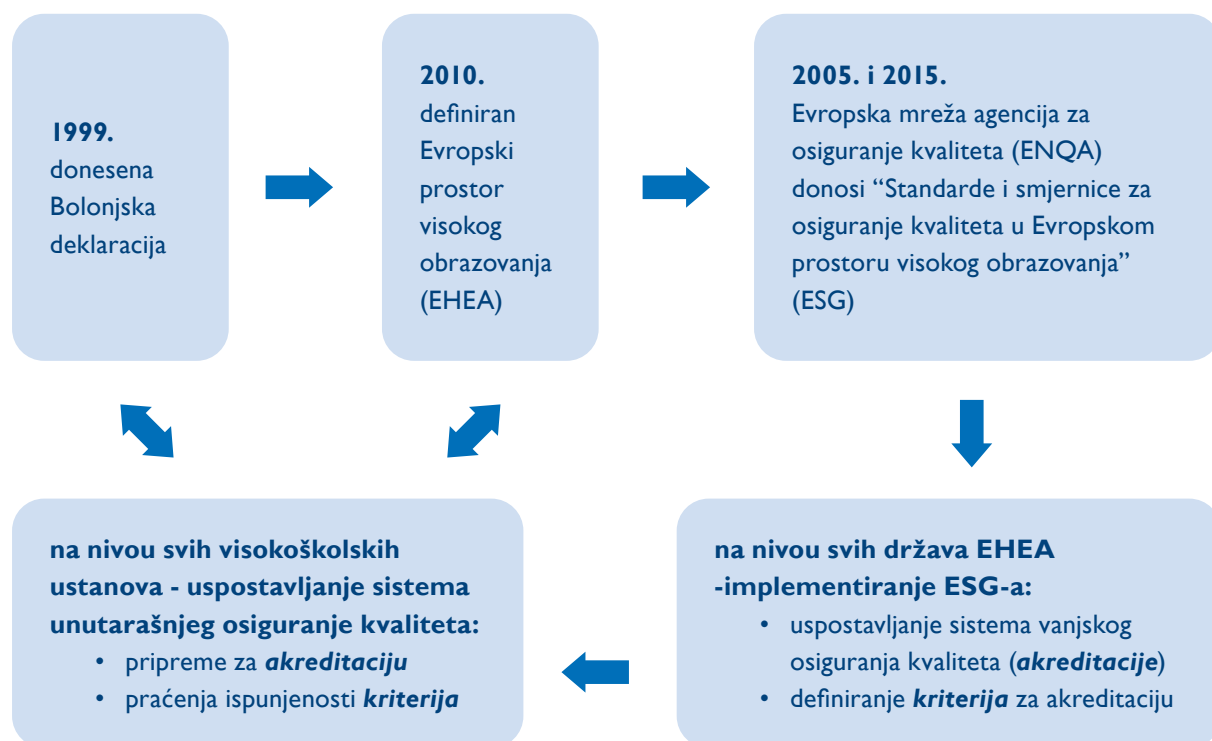
I. OSIGURANJE KVALITETA I PROCES AKREDITACIJE U EVROPSKOM PROSTORU VISOKOG OBRAZOVANJA

Osiguranje kvaliteta u području visokog obrazovanja podrazumijeva proces akreditacije, kojeg provodi nezavisno tijelo nad visokoškolskom ustanovom. Svrha procesa akreditacije je provjera ispunjenosti unaprijed dogovorenih standarda kvaliteta, kako bi se stvorile pretpostavke ujednačenih i usporedivih studijskih programa te povjerenje zajednice u rad visokoškolskih ustanova i institucija.

Desetak godina nakon donošenja *Bolonjske deklaracije* (2010) zaokružen je Evropski prostor visokog obrazovanja (EHEA), kao system usporedivih praksi u području visokog obrazovanja.

Evropska mreža agencija za osiguranje kvaliteta (ENQA) izradila je 2005. *Standarde i smjernice za osiguranje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja* (ESG 2005), kojima je definirana obaveza osnivanja agencija za osiguranje kvaliteta na nacionalnom nivou te zajednički standardi za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju. U dokumentu su, također, definirani pojmovi „unutrašnje osiguranje kvaliteta“ (sistem osiguranje kvaliteta unutar jedne visokoškolske ustanove: akti, procedure, tijela, izvještaji) i „vanjsko osiguranje kvaliteta“ (proces akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa: nadležna tijela, zakonski akti, procedure).

Revidirani ESG iz 2015. godine temelj su za izradu kriterija za akreditaciju na nacionalnom nivou u svim državama Evropskog prostora visokog obrazovanja, pa tako i u BiH.

¹ https://www.azvo.hr/images/stories/kvaliteta/ESG_2015_EN.pdf
Prevod na hrvatski jezik: https://www.azvo.hr/images/stories/kvaliteta/ESG_HR_final.pdf

2. PROCES AKREDITACIJE U BIH

U skladu s Ustavom BiH, sve nadležnosti koje nisu izričito dodijeljene državnim institucijama daju se entitetima (RS i FBiH), dok se Ustavom Federacije kantonima daje odgovornost „da izgrade obrazovne politike, uključujući i odluke koje se tiču i normativnog regulisanja u obrazovanju”.

Postupke akreditacije u Bosni i Hercegovini provodi Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta BiH (dalje: Agencija BiH) u saradnji s nadležnim obrazovnim vlastima te Agencijom za visoko obrazovanje Republike Srpske.

Nadležnosti Agencije BiH u oblasti akreditacije propisane su članom 49. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 59/07), iz kojih je izdvojeno:

- utvrđivanje jasnih, transparentnih i pristupačnih **kriterija** za akreditaciju visokoškolskih ustanova i donošenje normi kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja,
- imenovanje **Povjerenstva stručnjaka** na prijedlog nadležnih obrazovnih vlasti u pogledu izbora stručnjaka s utvrđene liste,
- davanje **preporuke** nadležnim obrazovnim vlastima o akreditaciji visokoškolske ustanove,
- vođenje **Državnog registra** akreditiranih visokoškolskih ustanova u BiH.

Dokumenti koje je donio Upravni odbor Agencije na temelju ESG-a, a koji definiraju osiguranje kvaliteta u području visokog obrazovanja u BiH, su:

- Kriteriji za akreditaciju visokoškolskih ustanova u BiH (2016)²,
- Kriteriji za akreditaciju studijskih programa I. i 2. ciklusa u BiH (2017)³,
- Odluka o normama kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u BiH (2019)⁴ (dalje: Odluka o normama).

Sve ostale aktivnosti u postupku akreditacije su isključiva nadležnost obrazovnih vlasti:

- donošenje akata kojim se uređuje postupak akreditacije, te postupak formiranja i rada komisija sastavljenih od stručnjaka,
- donošenje rješenja o akreditaciji,
- utvrđivanje naknada za usluge u oblasti akreditacije,
- praćenje realizacije preporuka komisije stručnjaka,
- naknadne aktivnosti, itd.

Prema Odluci o normama u BiH se jasno razlikuju dva nivoa, odnosno dva predmeta akreditacije:

- **akreditacija visokoškolske ustanove (institucionalna akreditacija),**
- **akreditacija studijskih programa I. i 2. ciklusa.**

² http://www.heg.gov.ba/Dokumenti/dokumenti_agencije/?id=7511

³ http://www.heg.gov.ba/Dokumenti/dokumenti_agencije/?id=7766

⁴ http://www.heg.gov.ba/Dokumenti/dokumenti_agencije/?id=8269

Proces akreditacije visokoškolskih ustanova, uprkos određenim teškoćama i kašnjenjima, uspješno je proveden za sve javne univerzitete u BiH. Međutim, akreditacija studijskih programa suočava se s velikim izazovima uzrokovanim nejasnoćama o načinu realizacije u aktima Agencije BiH i zakonskim aktima nadležnih obrazovnih vlasti.

2.1. Akreditacija studijskih programa u BiH

Proces akreditacije studijskih programa u BiH je na samom početku. Naprimjer, u FBiH akreditirano je tek 5 studijskih programa, iako, poređenja radi, Sveučilište u Mostaru izvodi oko 140 studijskih programa 1. i 2. ciklusa, a Univerzitet u Sarajevu čak oko 550. Zbog toga je pravi trenutak da sam proces bude iskorišten u svrhu unapređenja studijskih programa nastavničkog smjera po pitanju uvođenja standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika.

Preduslov za proces akreditacije studijskih programa je definiran popis stručnjaka koju su prošli stručnu obuku od Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta BiH.

Povjerenstvo stručnjaka za akreditaciju svakog studijskog programa dužno je dati preporuke za unapređenje po svim kriterijima, a visokoškolska ustanova, odnosno studijski program, u zavisnosti od toga šta je predmet akreditacije, dužni su u roku od 3 mjeseca napraviti akcijski plan implementiranja preporuka i godišnje izvještaje o realizaciji akcionog plana (sve javno dostupno), te tokom 5 godina, koliko traje razdoblje između dvije akreditacije, u potpunosti provesti preporuke koje je dalo Povjerenstvo. U suprotnom, Povjerenstvo pri sljedećoj akreditaciji može dati negativno mišljenje o ishodu akreditacije: odbijanje akreditacije ili upućivanje pisma očekivanja (neka vrsta privremene suspenzije). Pritom, Povjerenstvo daje samo mišljenje, a konačno rješenje donosi nadležna obrazovna vlast (rješenje je u pravilu uvijek u skladu sa mišljenjem Povjerenstva).

Pri donošenju zakona i pravilnika o akreditaciji nadležna obrazovna vlast je dužna voditi se Odlukom o normama koju je donio Upravni odbor Agencije BiH, a otežavajuće okolnosti se javljaju upravo zbog neusklađenosti zakona nadležnih obrazovnih vlasti i Odluke o normama Agencije BiH, pri čemu su neusklađene najvažnije stavke procesa akreditacije: vrijeme trajanje akreditacije, vrste akreditacije studijskih programa i njihove karakteristike, mogući ishodi akreditacije (akreditacija, pismo očekivanja, odbijanje akreditacije), posljedice svakog ishoda, i sl.

3. IMPLEMENTACIJA STANDARDA ZANIMANJA/KVALIFIKACIJE NASTAVNIKA U KONTEKSTU PROCESA AKREDITACIJE STUDIJSKIH PROGRAMA

Većina studijskih programa nastavničkog smjera (koji obrazuju buduće predmetne nastavnike u osnovnim i srednjim školama) u BiH nema implementiran standard zanimanja/kvalifikacije nastavnika (60 ECTS bodova tokom I. i 2. ciklusa iz predmeta koji nose nastavničke kompetencije), a dobar dio njih je daleko ispod standarda (manje od 30 ECTS bodova iz predmeta koji nose nastavničke kompetencije). Iznimke su Filozofski fakultet i Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Mostaru, te većina studija Filozofskog fakulteta i neki studiji Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu.

Razlozi navedenog stanja uglavnom se odnose na:

- nespremnost nastavničkih studija da dio nastavnog programa kojeg zauzimaju stručni predmeti prepuste predmetima iz područja pedagogije, psihologije, metodike, nastavne prakse i dr,
- nesnalaženje fakulteta i nastavničkih odsjeka pri procesu implementacije ishoda učenja definiranih u standardu kvalifikacije na nivou studijskog programa i na nivou svakog predmeta,
- nepostojanje zakonske obaveze za uvođenje standarda ni na jednom nivou vlasti u BiH (tamo gdje se standard i propisuje zakonom o osnovnim i srednjem obrazovanju ili drugim zakonskim aktima, visokoškolske ustanove mogu se pozvati na činjenicu da se na njih odnosi samo zakon o visokom obrazovanju, koji im svakako daje dovoljno autonomije za kreiranje i izvođenje studijskih programa).

Može se zaključiti da implemetacija standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika u studijske programe nastavničkog smjera u BiH, nažalost, ne prati dinamiku donošenje odgovarajućih dokumenata koji su rezultat međunarodnih projekata iz područja obrazovanja. Pored toga, implementacija standarda za nastavnike značajno kasni za istim takvim procesima u zemljama regiona.⁵ Jedan od razloga ovog kašnjenja je i nepostojanje zakonske regulative koja bi obavezala visokoškolske ustanove da izvrše ovu implementaciju. Međutim, zakonska regulativa koja se očekuje odnosila bi se na zakonske akte koji određuju nivo osnovnog i srednjeg obrazovanja, dok bi za visokoškolske ustanove i dalje vrijedio princip autonomije pri kreiranju i izvođenju studijskih programa. U praksi bi to moglo značiti da bi i nakon zakonom propisanih standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika implementacija navedenog standarda u studijske programe nastavničkog smjera u BiH i dalje mogla zavisiti isključivo o inicijativi samih visokoškolskih ustanova, koje su tu istu inicijativu mogle i mogu pokazati bez obzira na zakonsku regulativu, pronalazeći primjere dobre prakse u zemljama EU.

Mehanizam koji bi ipak mogao potaknuti implementaciju standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika u studijske programe nastavničkog smjera u BiH, je proces akreditacije studijskih programa. Pri tome treba imati na umu da se proces akreditacije visokoškolske ustanove (institucionalne akreditacije) i proces akreditacije studijskih programa bitno razlikuju.

Razlike između institucionalne akreditacije i akreditacije studijskih programa se odnose uglavnom na:

- predmet akreditacije (pri institucionalnoj akreditaciji ocjenjuje se kvalitet institucije u cjelini, sa svim

² Study on teacher education and training needs analysis systems in South Eastern Europe, September 2020. https://www.erisee.org/wp-content/uploads/2020/09/STUDY_ON_TEACHER_EDUCATION_AND_TRAINING_NEEDS.pdf

- fakultetima i resursima, dok se pri akreditaciji studijskih programa posmatra svaki studijski program pojedinačno, pri čemu se eventualni nedostaci pojedinog studijskog programa jasnije primjećuju),
- nivo odgovornosti (odgovornost na nivou institucionalne akreditacije snosi rektor, dok pri akreditaciji studijskih programa odgovornost snosi uprava fakulteta vođstvo studija/odsjeka, što znači da pri eventualnoj posjeti Povjerenstvo vrši intervjue s upravama i stručnim službama fakulteta, nastavnicima i studentima određenog studijskog programa),
 - način pripreme za akreditaciju (pri institucionalnoj akreditaciji prezentiraju se podaci na nivou univerziteta, dok se pri akreditaciji studijskih programa prezentiraju podaci samo za određeni studijski program, što znači da se nepovoljan podatak pojedinog studijskog programa ne može opravdati povoljnim prosječnim podatkom na nivou univerziteta),
 - posljedice ishoda akreditacije (pri institucionalnoj akreditaciji posljedice negativnog ishoda odnose se na cijelu visokoškolsku ustanovu, dok se pri akreditaciji studijskih programa eventualne suspenzije upisa, kao jedna od mogućih posljedica negativnog ishoda akreditacije, odnose samo na određeni studijski program).

Izvještaji Povjerenstava stručnjaka i rješenja o akreditaciji, koji su dostupni na internetskim stranicama, dokazuju da je u ovom procesu neophodno stručno obrazovanje svih aktera u procesu akreditacije. Uslovljavanja i kontrole evropskih organizacija zaduženih za kvalitet daju nadu da će proces akreditacije u BiH, a posebno proces akreditacije studijskih programa, u dogledno vrijeme morati da se jasnije i transparentnije organizuje te da će dosegnuti nivo neophodnog kvaliteta. Skora mogućnost takve akreditacije studijskih programa može omogućiti implementacije standarda zanimanja/kvalifikacije u sve studijske programe, pa tako i studijske programe nastavničkog smjera. To će direktno doprinijeti osiguranju kvaliteta visokog obrazovanja, poboljšati izlaznu kvalifikaciju budućih nastavnika, a time i kvalitet nastavnog procesa u osnovnom i srednjem obrazovanju.

ZAKLJUČAK

Moguće rješenje u kontekstu akreditacije studijskih programa u BiH i uvođenja standarda zanimanja u studijske programe nastavničkog smjera moglo bi se tražiti upravo u procesu akreditacije studijskih programa.

- S jedne strane, motiv visokoškolske ustanove za implementiranje standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika u studijske programe nastavničkog smjera mogao bi se, između ostalog, pronaći upravo u potrebi za uspješnim akreditiranjem navedenih studijskih programa.
- S druge strane, obavezu implementiranja standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika u studijske programe nastavničkog smjera mogla bi donijeti odgovarajuća preporuka Povjerenstva stručnjaka u procesu akreditacije svakog pojedinog studijskog programa nastavničkog smjera.

U skladu s gore navedenim, za kvalitet procesa akreditacije vrlo je važna obuka stručnjaka koji će činiti povjerenstva za akreditaciju, pri čemu Agencija BiH može organizirati dodatnu obuku za stručnjake koji će akreditirati studijske programe nastavničkog smjera. Pri navedenim dodatnim obukama vrlo je važno da ti stručnjaci dobiju jasne upute u vezi sa kriterijem „2. KREIRANJE I USVAJANJE STUDIJSKIH PROGRAMA“, odnosno u vezi sa podkriterijem: „2.2. Studijski programi su u skladu sa naučnim i obrazovnim standardima i dostignućima određene naučne/umjetničke oblasti, zahtjevima srodnih naučnih oblasti u cilju sticanja multidisciplinarnih znanja, zahtjevima tržišta rada i međunarodnim reformskim procesima“ i „2.4. Ishodi učenja su utvrđeni i navedeni na svakoj razini studijskog programa, te su povezani sa standardima kvalifikacija, Odlukom o osnovama kvalifikacijskog okvira u BiH⁶ i Okvirom kvalifikacija Evropskog prostora visokog obrazovanja (FQ-EHEA)⁷“. Te upute bi od njih tražile da usporede nastavni plan i program studijskog programa koji se akreditira s dokumentom koji opisuje standard zanimanja/kvalifikacije nastavnika, a koji je rezultat nekoliko projekata iz područja obrazovanja (Razvoj kvalifikacijskog okvira za opće obrazovanje, ENABLE BiH, TABLA).

Nakon uporedbe, Povjerenstvo stručnjaka studijskim programima koji nisu u skladu s navedenim dokumentom treba dati preporuku da se standard implementira do sljedećeg procesa akreditacije (rok od 5 godina). Za izdavanje preporuke po navedenom kriteriju i potkriterijima nije preduslov da standard bude propisan nadležnim zakonom, već se Povjerenstvo može pozvati na EQF⁸ i evropske dokumente ili druge vrste međunarodnih regulativa koji govore o standardu zanimanja/kvalifikacije (ne samo nastavničke, nego i drugih regulisanih profesija).

Preporuka izdata od Povjerenstva za studijski program postaje obavezujuća, bez obzira propisuje li zakon istu obavezu (npr. ako je preporuka Povjerenstva da se neke informacije objave na web stranici fakulteta ili visokoškolske ustanove na stranom jeziku, onda to postaje obavezujuće, iako zakon na to ne obavezuje).

Svi studijski programi koji dobiju takvu preporuku moraju izraditi akcijski plan njene realizacije te godišnje izvještaje o realizaciji, što bi značilo da će svaka faza implementacije biti javno dostupna svima.

⁶ Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br. 31/11, 39/12;
http://fmon.gov.ba/Upload/Dokumenti/553ef086-3d8d-41b3-aa3a-4ec24ff8a1f1_Osnove%20kvalifikacijskog%20okvira%20u%20Bosni%20i%20Hercegovini.pdf

⁷ http://www.ehea.info/media.ehea.info/file/WG_Frameworks_qualification/85/2/Framework_qualificationsforEHEA-May2005_587852.pdf

⁸ http://www.ehea.info/Upload/TPG_A_QF_RO_MK_I_EQF_Brochure.pdf

Proces akreditacije studijskih programa na konkretan i merljiv način bi uticao na podizanje kvaliteta studijskih programa nastavničkog smjera, a zbog činjenice da se studenti nastavničkih studija obučavaju za zanimanje nastavnika u osnovnim i srednjim školama, na taj način bi se povećalo kvalitet nastavnog procesa i na ostalim nivoima obrazovanja.

PROCES AKREDITACIJE STUDIJSKIH PROGRAMA NASTAVNIČKOG SMJERA

Povjerenstvo stručnjaka radi **procjenu ispunjavanja kriterija 2.** upoređujući ishode učenja na nivou studijskog programa sa standardom zanimanja/kvalifikacije nastavnika.

U slučaju pozitivnog ishoda akreditacije, pri kojoj standard zanimanja/kvalifikacije nije implementiran u studijski program, izdaje se **preporuka da se standard implementira do idućeg procesa akreditacije.**

U slučaju negativnog ishoda akreditacije, pri kojoj standard zanimanja/kvalifikacije nije implementiran u studijski program, izdaje se **preporuka da se standard implementira do podnošenja novog zahtjeva za akreditaciju.**

Studijski program je obavezan izraditi **akcioni plan** u kojem je predviđen rok implementacije standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika, odgovorne osobe i potrebnih resursa.

Studijski program je obavezan objaviti **godišnji izvještaj o provedbi** akcionog plana, u kojem je predviđeno implementiranje standarda zanimanja/kvalifikacije nastavnika

